

Stanovisko Nejvyššího soudu ČSR ze dne 21.08.1972, sp. zn. Cpj 123/71, ECLI:CZ:NS:1972:CPJ.123.1971.1

Číslo: 66/1972

Právní věta: K uplatňování některých ustanovení devizových předpisů v řízení před státním notářstvím

Soud: Nejvyšší soud České soc. rep.

Datum rozhodnutí: 21.08.1972

Spisová značka: Cpj 123/71

Číslo rozhodnutí: 66

Číslo sešitu: 9

Typ rozhodnutí: Stanovisko

Hesla: Dědění, Registrace smlouvy, Řízení před státním notářstvím

Předpisy: 143/1970 Sb. § 1

§ 10

§ 104

§ 109

§ 11

§ 128

§ 134

§ 135 95/1963 Sb. § 1

§ 14

§ 15

§ 16

§ 18 až § 21 52/1966 Sb. § 12 až § 15 40/1964 Sb. § 39

§ 23 a násl.

§ 25

§ 28 142/1970 Sb. § 6

§ 3

§ 39

§ 4

§ 42

§ 470

§ 482

§ 483 99/1963 Sb. § 103

§ 49

§ 61 a násl.

§ 91

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Č. 66/1972 Sb. rozh.

K uplatňování některých ustanovení devizových předpisů v řízení před státním notářstvím

(Z rozboru a zhodnocení praxe státních notářství v České socialistické republice a stanoviska Nejvyššího soudu ČSR z 21. 8. 1972, [Cpj 123/71](#))

Jednotné řešení právních problémů vyplývajících z nakládání devizovými prostředky může mít příznivý důsledek z hlediska účinné ochrany hospodářských a právních zájmů čs. státu, jeho organizací a občanů.

Úprava provedená zákonem č. 142/1970 Sb. o devizovém hospodářství a vyhláškou č. 143/1970 Sb. vydanou k jeho provedení vyjadřuje, že čs. stát „využívá devizového plánování jako základního nástroje řízení, zároveň však vytváří přiměřený prostor pro postupné uplatňování nepřímých forem devizové regulace; nevzdává se ovšem některých zejména v současné naší devizové situaci nezbytných administrativních prostředků“ (z důvodové zprávy k zákonu č. 142/1970 Sb.).

Státní notářství uplatňují ve své rozhodovací činnosti, zejména při projednávání dědictví a při registraci smluv o převodu nemovitostí, poměrně často devizové předpisy.

Nejvyšší soud ČSR zabýval se proto tím, jak jsou aplikovány devizové předpisy v řízení o dědictví a v řízení o registraci smluv.

Státní notářství se v součinnosti s devizovými orgány zabývají především právní problematikou plnění devizové ohlašovací povinnosti (§ 21 zákona č. 142/1970 Sb. a § 23 až § 25 vyhlášky č. 143/1970 Sb.) a dodržováním předpisů o nakládání hodnotami (§ 18 až § 20 zákona č. 142/1970 Sb. a § 18 až § 22 vyhlášky č. 143/1970 Sb.).

Řešení těchto otázek musí téměř vždy předcházet objasnění prejudiciální otázky devizové příslušnosti účastníka.

1. Devizoví tuzemci a devizoví cizozemci

Devizovými tuzemci (§ 6 odst. 1 zákona č. 142/1970 Sb.) jsou fyzické osoby, které mají v tuzemsku své bydliště nebo se zde alespoň po dobu jednoho roku zdržují, a to bez ohledu na jejich státní příslušnost, dále českoslovenští státní občané, kteří se zdržují v zahraničí se souhlasem příslušných státních orgánů a rodinní příslušníci takových osob, kteří se s nimi v zahraničí zdržují, jakož i osoby právnické, které mají v tuzemsku své sídlo.

Za devizové tuzemce se však nepovažují českoslovenští státní občané a jejich rodinní příslušníci, i když se zdržují v zahraničí se souhlasem příslušných československých orgánů, nasvědčující-li skutkové okolnosti jejich úmyslu zůstat v zahraničí trvale (§ 1 odst. 3 písm. a/ vyhlášky č. 143/1970 Sb.), anebo jestliže se vystěhovali z ČSSR na vystěhovalecký pas (§ 1 odst. 3 písm. b/ téže vyhlášky).

Za devizové tuzemce se dále nepovažují (i když se zdržují v tuzemsku déle než jeden rok) např. členové diplomatických misí cizích států, cizí státní příslušníci zaměstnaní u mezinárodních organizací působících na území ČSSR, cizí státní příslušníci zaměstnaní u reprezentací zahraničních organizací a podniků působících na území ČSSR a dále cizí státní příslušníci zdržující se v ČSSR

pouze přechodně k provedení určitých prací (montéři, experti apod.), za účelem studia na československých školách, na školení, na léčení apod.

U většiny uvedených osob se nepovažují za devizové tuzemce ani členové jejich rodin, i když se zde zdržují déle než jeden rok. Podrobnosti upravuje ustanovení § 1 odst. 1 písm. a, b) , c/ vyhlášky č. 143/1970 Sb.

Za devizové tuzemce se nepovažují dále mezinárodní organizace, i když mají v tuzemsku své sídlo (§ 1 odst. 2 téže vyhlášky).

Jiné fyzické nebo právnické osoby než devizoví tuzemci jsou devizovými cizozemci (§ 6 odst. 1, věta druhá, zákona č. 142/1970 Sb.). Pojem devizového cizozemce je tedy jen odvozen od pojmu devizového tuzemce.

Devizovou příslušnost nelze zahrnout pod pojem osobního stavu ve smyslu ustanovení § 135 odst. 1 o. s. ř., takže podle ustanovení § 25 not. ř. a § 135 odst. 2 o. s. ř. může státní notářství tuto prejudiciální otázku devizové příslušnosti posoudit samo. Bylo-li však v této otázce vydáno příslušným devizovým orgánem rozhodnutí, státní notářství z něj vychází.

Jestliže okolnosti případu nasvědčují tomu, že má být řešena otázka, zda je účastník devizovým cizozemcem či nikoliv, a tak tomu bude často zejména v případech § 1 odst. 3 písm. a/ vyhlášky č. 143/1970 Sb., bude zpravidla žádoucí, aby v rámci ustanovení § 25 not. ř. a § 135 odst. 2 o. s. ř. státní notářství přenechalo posouzení této otázky orgánu devizovému a předložilo mu věc k rozhodnutí v případech, kde je pro platnost právních úkonů vyžadováno devizové povolení.

2. Plnění devizové ohlašovací povinnosti

Přihlášky k devizové evidenci podávají občané nebo organizace.

Pouze v případech pohledávek státu na notářských poplatcích proti devizovým cizozemcům je třeba, aby tyto přihlášky podávaly okresní (obvodní) soudy, které tyto pohledávky evidují.

Význam řádné devizové evidence jako jednoho ze základních předpokladů dobré funkce devizového dohledu odůvodňuje povinnost státních notářství, aby v některých případech se přímo účastnila na devizových hlášeních, vždy však poskytovala občanům i organizacím poučení o jejich ohlašovací povinnosti podle ustanovení devizových předpisů (srov. § 4 odst. 2, § 3 odst. 1 i § 1 not. ř.).

Pokud jde o nároky na dědictví v cizině, je povinností státních notářství, aby poučovala devizové tuzemce, kteří mají na dědictví v cizině nároky, o jejich ohlašovací povinnosti vůči Správě pro věci majetkové a devizové (§ 28 odst. 1 vyhlášky č. 143/1970 Sb.), /1/ a to bez ohledu na to, zda dědictví projednává čs. státní notářství nebo příslušný orgán v cizině. Toto poučení poskytují státní notářství povinným osobám v těch případech, kdy se věc u nich projednává, i např. při výkonu své poradenské činnosti.

Dědice je třeba upozornit také na to, že jsou povinni pečovat o ochranu těchto svých nároků podle ustanovení § 15 odst. 1 písm. c/ zákona č. 142/1970 Sb., a že s těmito nároky mohou nakládat, případně se jich i vzdát, pouze se souhlasem devizového orgánu (§ 18 odst. 1 zákona č. 142/1970 Sb.).

Opisy rozhodnutí, jimiž čs. státní notářství devizovým cizozemcům potvrzuje nabytí dědictví nebo jeho části, zasílají státní notářství Správě pro věci majetkové a devizové, a připojují k tomu potřebné údaje, zvláště přehled aktiv a pasív dědictví, údaje o státním občanství a bydlišti dědiců, jak to státním notářstvím ukládá instrukce ministerstva spravedlnosti z 30. 3. 1966 č. 1800/66-MO,

uveřejněná v částce 4 - 5/1966 Sbírký instrukcí a sdělení ministerstva spravedlnosti (IV/5). Správě pro věci majetkové a devizové je vhodné k prohloubení její evidence zasílat též opisy vyhlášek, které vydalo státní notářství podle ustanovení § 49 odst. 2 not. ř.

Jestliže došlo k zajištění dědického podílu devizového cizozemce (např. dědice, který se zdržuje v cizině bez souhlasu čs. úřadů), a finanční odbor okresního národního výboru uzavře s ostatními účastníky dohodu, podle níž podíl onoho dědice je vyplacen ostatními spoludědici v hotovosti na účet národního výboru, není třeba tento podíl ohlašovat k devizové evidenci.

V řízení o registraci smluv o převodech nemovitostí platí stejně jako v řízení o dědictví obecná ustanovení notářského řádu o povinnosti státního notářství poučovat občany a organizace o jejich devizové ohlašovací povinnosti, zejména povinnosti hlásit závazky vůči devizovým cizozemcům z titulu smluv o převodu nemovitostí, jakož i nabytí tuzemských nemovitostí od devizových cizozemců. Naproti tomu nevyplývá státnímu notářství povinnost, aby Správu pro věci majetkové a devizové uvědomovalo o registraci převodů nemovitostí devizových cizozemců.

3. Nakládání s majetkem závětí

Zřízení závěti nevyžaduje devizový souhlas, ať jde o majetek v tuzemsku nebo v cizině (§ 18 odst. 2 zákona č. 142/1970 Sb.).

Státní notářství budou mít ovšem při výkonu poradenské činnosti, při sepisování závěti formou notářského zápisu podle ustanovení § 91 not. ř. a při přejímání závětí do notářské úschovy podle ustanovení § 73 jednacího řádu pro státní notářství 2) příležitost vést občany k tomu, aby dodržovali čs. devizové předpisy a své závěti sepisovali v souladu s devizovými zájmy ČSSR.

4. Odmítnutí dědictví

I když je někdy dovozováno, že tuzemské dědictví, v němž je nemovitost na území ČSSR, nemůže být odmítnuto devizovým cizozemcem bez devizového souhlasu, poněvadž jde o nakládání tuzemskou nemovitostí (§ 18 odst. 1 in fine zákona č. 142/1970 Sb.), nelze tento názor sdílet vzhledem k tomu, že devizové předpisy přechody majetku děděním podle zákona nebo platné závěti nepodrobují devizovému schválení (§ 14 odst. 3 písm. b/, § 16 odst. 1 vyhlášky č. 143/1970 Sb.). Proto odmítnutí dědictví v Československé socialistické republice devizovým cizozemcem nevyžaduje devizový souhlas, ať je skladba zdejšího majetku jakákoliv.

Odmítnutí dědictví nebo odkazu v cizině devizovým tuzemcem však vyžaduje devizový souhlas, a pokud nebyl udělen, je odmítnutí vždy neplatné ve smyslu ustanovení § 39 o. z. Státní notářství bude při projednávání dědictví s dědicem, který odmítl dědictví nebo odkaz v cizině bez devizového souhlasu, jednat dále jako s dědicem neodmítnuvším.

5. Dohody o vypořádání dědictví s cizím prvkem

Jestliže dědí v dědické věci projednávané čs. státním notářstvím více dědiců - ať podle zákona nebo podle závěti - mohou se vypořádat mezi sebou o dědictví dohodou u státního notářství (§ 482 odst. 1 o. z.). Neodporuje-li dohoda zákonu nebo zájmu společnosti, státní notářství ji schválí a potvrdí podle ní dědicům nabytí dědictví (§ 482 odst. 2 o. z., § 39 odst. 2 not. ř.).

K vypořádání dědictví dohodou dochází i tehdy, jestliže si dědici rozdělují dědictví podle podílů určených v zákoně nebo způsobem, který je stanoven v závěti. Jestliže dochází k dohodě o vypořádání dědictví tohoto druhu, tj. k takovému rozdělení aktiv dědictví mezi více dědiců, které přesně odpovídá co do ceny i co do druhu jednotlivých položek jmění ustanovení občanského zákoníku o výši dědických podílů nebo ustanovení platné závěti o dědických podílech, a jestliže se

touto dohodou ani nemění odpovědnost nabyvatelů za pasíva dědictví podle ustanovení § 470 odst. 2 o. z., neznamená taková dohoda nakládání hodnotami mezi dědici z devizového hlediska. Proto u dědictví s cizím prvkem, tj. u dědictví, na nichž se účastní jako dědici devizoví cizozemci, nebo do jehož aktiv náleží majetek v cizině, se k dohodě tohoto typu nevyžaduje devizové schválení a nemusí být státním notářstvím předkládána Správě pro věci majetkové a devizové k devizovému povolení. Rovněž tak se nevyžaduje devizové povolení k dohodě o vypořádání dědictví, jestliže podle nich dědic devizový cizozemec obdrží méně, než by mu příslušelo podle zákona nebo podle závěti. Devizové povolení se nevyžaduje rovněž k dohodě o vypořádání dědictví, podle níž dědic (dědici) devizový cizozemec (cizozemci) neobdrží ze zůstavitelova majetku nic a všechny majetek obdrží dědic (dědici) devizový tuzemec (tuzemci).

Všechny ostatní dědické dohody, při nichž se dědici jakkoliv odchyľují, ať pokud jde o cenu dědických podílů, nebo pokud jde o nabytí jednotlivých majetkových položek, nebo o odpovědnost za pasíva, od ustanovení občanského zákoníku nebo závěti, a nejde-li o případy dohod, kdy dědic devizový cizozemec neobdržel z dědictví nic, podléhají devizovému povolení a ve smyslu citovaných ustanovení občanského zákoníku a notářského řádu nemohou být státním notářstvím schváleny, pokud k nim nebylo toto povolení uděleno.

V řízení zahajovaném bez návrhu, jímž je i řízení o projednání dědictví, lze pokládat za správné, aby samo státní notářství dalo podnět k udělení devizového povolení a podle potřeby řízení o dědictví přerušilo podle ustanovení § 25 not. ř. a § 109 odst. 2 písm. c/ o. s. ř.

Jestliže Správa pro věci majetkové a devizové rozhodla, že k platnosti dohody o vypořádání dědictví devizové povolení nutné není, státní notářství z tohoto rozhodnutí vychází podle ustanovení § 135 odst. 2 o. s. ř. Tato zásada platí ovšem i pro jiné případy, kdy byla věc projednáváná státním notářstvím předložena k udělení devizového povolení.

Zatím co v jiných případech je namístě podávat žádosti o devizové povolení na příslušných formulářích, není třeba předkládat formulář k návrhu na devizové povolení k dohodě o vypořádání dědictví, a postačí, aby státní notářství předložilo Správě pro věci majetkové a devizové opis protokolu a případně další podklady k doložení aktiv a pasív dědictví nebo i celý spis o projednávání dědictví.

V postupu státních notářství dochází k některým pochybením:

Některá státní notářství schvalovala svým rozhodnutím dohody o vypořádání dědictví, v nichž např. jeden z dědiců přejímal tuzemskou nemovitost a zavazoval se vyplatit spoludědicům, devizovým cizozemcům, v hotovosti částky odpovídající číselné hodnotě podílů vyplývajících ze zákona nebo podle závěti, aniž vůbec žádal o devizové povolení k dohodě. Pokud dodatečně bylo zasláno devizovému orgánu rozhodnutí o potvrzení nabytí dědictví podle schválené dohody, nenahrazuje to samozřejmě devizové povolení, jež mělo předcházet. Nelze také teprve po právní moci rozhodnutí o schválení dohody dědiců předkládat devizovému orgánu spis k dodatečnému devizovému povolení.

Jestliže k dohodě o vypořádání dědictví mezi dědici nedošlo, nebo mezi nimi uzavřená dohoda o vypořádání dědictví nebyla státním notářstvím schválena, provede vypořádání mezi dědici státní notářství svým rozhodnutím (§ 483 o. z., § 39 odst. 3 not. ř.).

Když se nepodařilo dosáhnout mezi dědici dědické dohody, státní notářství se před svým rozhodnutím o vypořádání dědictví s cizím prvkem dotáže devizového orgánu na jeho stanovisko (§ 25 not. ř. a § 128 odst. 2 o. s. ř.).

Nebyla-li dohoda o vypořádání dědictví devizovým orgánem schválena a nedojde-li k nové dohodě o

vypořádání dědictví, která by případnému stanovisku devizového orgánu vyhovovala, provede vypořádání dědictví státní notářství svým rozhodnutím, přičemž přihlédne k stanovisku devizového orgánu.

6. Vydání dědictví nebo jeho části dědicům - devizovým cizozemcům

Rozdělení předmětů z dědictví mezi dědice v souladu s výsledky projednávání dědictví je obvykle věcí účastníků samotných. Výjimkou je realizace vkladů, pojistek a jiných hodnot, které byly v řízení o projednání dědictví vinkulovány ve prospěch státního notářství. O realizaci těchto hodnot platí ustanovení § 42 odst. 2 a 3 not. ř., jejichž účelem je zejména zajistit zaplacení notářského poplatku z dědictví a pohledávek socialistických organizací.

Jestliže mezi dědici jsou devizoví cizozemci, platí samozřejmě citovaná ustanovení § 42 odst. 2 a 3 not. ř. ohledně vinkulovaných hodnot a příslušná ustanovení devizových předpisů.

Je to v prvé řadě ustanovení § 10 vyhlášky č. 143/1970 Sb., podle něhož není třeba k úhradě dědictví do zahraničí devizovým cizozemcům devizové povolení, jestliže jim bylo nabytí dědictví v tuzemsku potvrzeno a budou-li uhrazeny notářské poplatky z dědictví. Otázka zjištění vzájemnosti při provádění úhrad tohoto druhu spadá do pravomoci příslušné devizové banky.

Obvyklý a nejvhodnější způsob úhrad podílů spoludědiců - devizových cizozemců na základě dohody o vypořádání dědictví, schválené devizovým orgánem, bývá složení podílu devizového cizozemce v hotovosti příjemcem majetku (obvykle nemovitého) - spoludědicem, který je devizovým tuzemcem. To se děje složením této hotovosti na cizozemský účet spoludědice - devizového cizozemce, vedený u tuzemského peněžního ústavu, obvykle Živnostenské banky v Praze nebo příslušné krajské pobočky České státní spořitelny. 3) Takové účty mohou být zřízeny devizovým cizozemcům i bez jejich příkazu (§ 14 odst. 1 vyhlášky č. 143/1970 Sb.), avšak jen za předpokladu, že adresa příjemce je známa.

Úhrady dědických podílů devizových cizozemců mohou být na tyto účty skládány podle rozhodnutí státního notářství do výše tímto rozhodnutím (poukazem) stanovené bez devizového souhlasu (srov. § 14 odst. 3 písm. b/ vyhlášky č. 143/1970 Sb.). Poněvadž vkladní knížky nejsou prostředkem platebního styku s cizinou, nelze provádět bez devizového povolení platby uvedené v ustanovení § 14 odst. 3 vyhlášky č. 143/1970 Sb. na vkladní knížky zřízené u tuzemského peněžního ústavu z příkazu devizového cizozemce, ani na vkladní knížky zřízené z příkazu devizového tuzemce, jestliže se vlastník vkladu stal devizovým cizozemcem, i když takové vkladní knížky jsou podle ustanovení § 14 odst. 2 téže vyhlášky také cizozemskými účty.

Jestliže do aktiv dědictví náleží vklad na vkladní knížce čs. peněžního ústavu, je v souladu s ustanovením § 14 odst. 1 a odst. 3 písm. b/ vyhlášky č. 143/1970 Sb., bude-li příslušná částka vkladu na vkladní knížce patřící do aktiv dědictví vybrána z vkladní knížky a složena na cizozemský běžný účet, popř. složena tuzemským příjemcem takové vkladní knížky z jeho jiných hotových prostředků.

Státní notářství vesměs správně postupují při informování účastníků o způsobu úhrad hotovosti na účty dědiců - devizových cizozemců. Je vhodné, aby státní notářství k opatřením, jež hodlá provést v rámci realizace dědictví, předem zjistilo stanovisko účastníků řízení, popř. jejich zástupců a toto stanovisko zaznamenalo ve spise o projednání dědictví.

Jestliže do aktiv dědictví náleží cenné papíry evidované na cizozemském depozitním účtu, lze je převádět na dědice tuzemce nebo cizozemce z titulu dědictví (odkazu) rozhodnutím (poukazem) státního notářství bez devizového povolení (§ 16 odst. 1 vyhlášky č. 143/1970 Sb.).

Dispozice hodnotami uloženými v zahraničí nenáleží obvykle - pokud by mezinárodní smlouva

nestanovila jinak - do dispozic státního notářství, i když dědictví o takových hodnotách, např. cenných papírech deponovaných nebo redeponovaných v cizině, projednalo. Jde-li o cenné papíry v cizině, bude účelné, aby státní notářství projednávající dědictví, vstoupilo již před pořízením soupisu aktiv a pasív dědictví do styku se Státní bankou československou, která informuje státní notářství o stavu takového účtu cenných papírů a o jejich obecné ceně ke dni úmrtí zůstavitele. Bude na místě, aby státní notářství před převedením takových hodnot na dědice vstoupilo rovněž ve styk s touto bankou, která mu dá informace, jak nejvhodněji postupovat. Poněvadž cizí orgány a depozitní místa obvykle přímo neprovádějí poukazy státních notářství ohledně těchto hodnot, je účelné, pokud nebyl doporučen jiný postup, aby státní notářství vydalo úřední potvrzení (vysvědčení) ze svého spisu o projednání dědictví podle ustanovení § 141 jednacího řádu pro státní notářství, v němž by osvědčilo, komu nabytí dědictví bylo potvrzeno a kterému dědici (dědicům) připadla hodnota v cizině.

Jestliže do aktiv dědictví projednávaného v ČSSR náležely zlaté mince, lze použít úlev podle ustanovení § 11 vyhlášky č. 143/1970 Sb., přičemž připuštěný počet tří mincí se počítá podle osoby zůstavitele, nikoliv podle počtu dědiců. Státní notářství vyzve dědice, aby v případech, že by zde byl větší počet zlatých mincí, splnili svou nabídkovou povinnost podle ustanovení § 11 citované vyhlášky.

7. Registrace smluv o převodech nemovitostí a devizové předpisy

Registrací u státního notářství vznikají za podmínek uvedených v ustanovení § 134 odst. 2 nebo § 490 odst. 2 o. z. smlouvy o převodu nemovitostí a dále smlouvy podle § 12 až § 14 a § 15 zákona č. 52/1966 Sb. o osobním vlastnictví k bytům. Řízení o registraci smluv je upraveno ustanoveními) 61 až § 65 not. ř. a § 42 až § 46 jednacího řádu pro státní notářství. Podrobnosti o postupu státních notářství při registraci smluv obsahuje instrukce ministerstva spravedlnosti a ministerstva zemědělství, lesního a vodního hospodářství z 19. 5. 1964 č. 297/64-MS-OK, uveřejněná v částce 6/1964 Sbírkky instrukcí a sdělení ministerstva spravedlnosti.

Citovaná směrnice v odd. III odst. 15 písm. f/ upozorňuje i na to, aby státní notářství zkoumalo, zda smluvnímu ujednání účastníků nebrání devizové předpisy vztahující se na devizové cizozemce. Těmito předpisy je zejména ustanovení § 18 zákona č. 142/1970 Sb., které váže nakládání tuzemskými nemovitostmi devizových cizozemců na devizové povolení, a ustanovení § 19 odst. 1 písm. c/ téhož zákona, které váže na devizové povolení i smluvní převody tuzemských nemovitostí devizových tuzemců na cizozemce.

V případech smluvních převodů tuzemských nemovitostí z devizových cizozemců na devizové tuzemce státní notářství správně před rozhodnutím o registraci smlouvy požadují předložení devizového povolení. Obvykle jde o smlouvy sepsované státním notářstvím v rámci jeho listinné činnosti a žádost o devizový souhlas bývá opatřena bezprostředně po sepsání smlouvy o převodu nemovitostí.

V některých případech převodů tuzemských nemovitostí, kdy převodci byly osoby, které opustily území ČSSR bez úředního povolení nebo se nevrátily do ČSSR, ač proběhla časově omezená platnost úředního povolení k pobytu v cizině, okolnosti nasvědčovaly tomu, že převodci v době pobytu a zejména v době řízení o registraci smlouvy byli již devizovými cizozemci podle devizového zákona, a přesto však byly smlouvy nesprávně registrovány bez předchozího devizového povolení.

Státní notářství nemůže devizový orgán žádat předem o udělení devizového povolení k sepsání smlouvy, jejíž platnost je podle devizových předpisů vázána na udělení devizového povolení.

Jestliže státní notářství v řízení o registraci smluv zjistí, že převod nemovitostí vyžaduje povolení devizového orgánu a toto povolení mu předloženo nebylo, vyzve účastníka, aby do stanovené lhůty předložil doklad o tom, že o takové povolení požádal; vyhoví-li účastník této výzvě, státní notářství

řízení o registraci smlouvy přeruší až do rozhodnutí devizového orgánu (§ 25 not. ř. a § 109 odst. 2 písm. c/ o. s. ř.). Naproti tomu, nevyhoví-li účastník této výzvě, státní notářství řízení o registraci smlouvy zastaví (§ 25 not. ř. a § 103, § 104 o. s. ř.).

Jestliže devizový orgán povolení odepřel, státní notářství odmítne registraci smlouvy (§ 64 odst. 2 not. ř.).

Vzhledem k novému vymezení pojmu devizového tuzemce, a tedy i devizového cizozemce, ustanovením § 1 odst. 3 písm. a/ vyhlášky č. 143/1970 Sb. je třeba také v řízení o registraci smluv postupovat odpovědně při posuzování devizové příslušnosti účastníků smluv o převodu nemovitostí.

Devizový orgán někdy k devizovému schválení převodu nemovitostí připojuje poučení, že kupní cenu nutno složit na cizozemský účet převodce např. u krajské pobočky státní spořitelny. Státní notářství oznámí podle potřeby účastníkům toto poučení devizového orgánu, jinak ovšem nemůže např. vázat registraci převodu na provedení úhrady kupní ceny tímto způsobem.

Pokud by při řízení o registraci smluv v těchto případech bylo jednáno na státním notářství s účastníky řízení, bude namíste upozornit je na ustanovení § 14 odst. 3 písm. c/ vyhlášky č. 143/1970 Sb., podle něhož lze na cizozemské účty devizových cizozemců skládat bez devizového povolení úhrady kupních cen za tuzemské nemovitosti devizových cizozemců, jestliže k prodeji nemovitostí bylo uděleno devizové povolení.

- 1) v Slovenské socialistické republice Správě pro věci majetkové a devizové pro Slovensko
- 2) uveřejněného v částce 2/1964 Sbírký instrukcí a sdělení ministerstva spravedlnosti
- 3) ve Slovenské socialistické republice u příslušné krajské pobočky Slovenské státní spořitelny